

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

ELÇİBƏY BİR İL (1992-1993)

Kitab Azərbaycan Milli Azadlıq Hərəkatının lideri, eks-prezident Ə.Elçibəyin 1992-93-cü illərdə bir illik prezidentlik dövründə göstərdiyi fəaliyyətləri özət olaraq əks etdirir.

BÜTÖV AZƏRBAYCAN BİRLİYİ
BAKI- 2010, AVQUST

HƏYATI VƏ FƏALİYYƏTİ

Əbülfəz Qədirqulu oğlu Əliyev (Elçibəy) 24 iyun 1938-ci ildə Naxçıvan MR-nin Ordubad rayonunun Kələki kəndində anadan olub.

7 illik Unuskənd məktəbini bitirdikdən sonra Ordubad şəhər 1 saylı orta məktəbində təhsilini davam etdirib. 1957-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin (Universitet yaxın vaxtlara qədər M.Ə.Rəsulzadənin adını daşımışdır) şərqşünaslıq fakültəsinin ərəb filologiyası şöbəsinə daxil olub. Buranı bitirdikdən sonra (1962) təyinatla SSRİ Hidrolayihə İnstitutunun Bakı şöbəsində tərcüməçi işləyib. Misir Ərəb Respublikasına göndərilən Əbülfəz bəy Əsvan bəndinin tikintisində tərcüməçi kimi çalışıb (I.1963 - X.1964). Xarici ezamiyyətdən dönərək 1965-ci ildə BDU-nun aspiranturasına daxil olub və aspirantura təhsilini 1968-ci

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

ildə uğurla tamamlayıb. "Tulunilər dövləti (868-905)" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək tarix elmləri namizədi alimlik dərəcəsi alıb (1969). BDU-nun "Asiya və Afrika ölkələri tarixi" kafedrasında müəllim və baş müəllim işləyib (1968-1975).

1975-ci ilin yanvarında Azərbaycan Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi onu tələbələr arasında millətçi və antisovet təbliğatı aparmaq adıyla həbs edir və 17 iyul 1976-cı ilədək siyasi dustaq olaraq azadlıqdan məhrum edir. Əsasən Qaradağ daş karxanasında ağır fiziki işlərə məhkum edilmişdir.

Həbsdən buraxıldıqdan sonra bir müddət işsiz qalır. 1976-cı ilin dekabrında indiki Azərbaycan EA-nın Əlyazmalar İnstitutunda kiçik elmi işçi kimi elmi fəaliyyətə başlayır. Sonralar böyük elmi işçi, şöbə müdiri, aparıcı

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

elmi işçi elmi rütbə və vəzifələrə qədər yüksəlir (16.07.1992-ci ilədək).

Klassik və müasir ərəb dilini, İslam dininin əsaslarını, Şərqi ölkələrinin elm, tarix, fəlsəfə və mədəniyyətini incəliklə bilən ən ciddi alimlərdən sayılan Əbülfəz Elçibəy Azərbaycan tarixşünaslığı və şərqşünaslığında indiyədək öyrənilməyən sahələrdə çox dəyərli və əsaslı elmi araşdırmalar aparıb. Onun 40-dan artıq sanballı elmi əsəri nəşr edilib. Bunların içərisində BDU-nun "Elmi əsərlər"ində, EA-nın "Xəbərlər"ində, "Əlyazmalar xəzinəsində" toplusunda və b. nəşrlərdə çıxan "Əhməd ibn Tulun və Tulunilər dövlətinin yaranması" (1967), "Abbasilər xilafətinin tənəzzülü və parçalanmasına dair" (1968), "IX-X əsrlər Ərəb-Misir ədəbiyyatı haqqında" (1971), "Tulunilər dövləti və Qərmətilər" (1971), "Abbasilər xilafətinin parçalanması və feodal

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

dövlətlərinin yaranmasına dair" (1971), "IX yüzilliyin 2-ci yarısında Misirdə sənətkarlıq və ticarət" (1972), "Hənəfilik və onun əsas qaydaları" (1986), "Əhməd Tantarani Maraği və onun "Tantaraniyyə" qəsidəsi" (1987) və b. bir çox monumental tədqiqatlarını göstərmək olar.

Görkəmli alimin bütünlüklə yeni düşüncələr toplusu olan kitabları: "Tolunoğulları dövləti (868-905)" (İstanbul, 1997) və "Bütöv Azərbaycan yolunda" (İstanbul, 1998) dünya şərqşünaslığı elminə dəyərli töhfədir.

Əbülfəz Elçibəy hələ tələbəlik illərindən sovet rejiminin müstəmləkə siyasətinə qarşı mübarizə aparmış, gizli tələbə dərnəkləri yaratmış və azadlıq ideyalarını geniş şəkildə yaymışdır. Eyni zamanda o, Bütöv Azərbaycan ideyasını da dönmədən təbliğ edib. 1975-ci ildə həbs edilməsi də onu yolundan döndərə bilməyib. 1988-ci ildə Azərbaycan Xalq Hərə-

katı başlayanda məhz Elçibəy onun öndərlərindən biri oldu. O, Hərəkətin təşkilatlanmış forması olan Azərbaycan Xalq Cəbhəsini yaradanlardan (iyul 1989) biri və ömrünün sonunadək onun əvəzedilməz sədri olub. Məhz AXC-nin gərgin mübarizəsi sayəsində **Azərbaycanın müstəqilliyi haqqında tarixi Konstitusiyə Aktı** qəbul edildi (18 oktyabr 1991).

Əbülfəz Elçibəy təkcə Azərbaycan milli azadlıq hərəkətinin öndəri yox, həm də bütün türk dünyasının aparıcı lideri və demokratiyanın carçısıydı.

Əbülfəz Elçibəy 7 iyun 1992-ci ildə Azərbaycan Respublikasında ilk dəfə demokratik yolla prezident seçilən Əbülfəz Elçibəy, ölkədə demokratiyanın bərqərar olması, Azərbaycanın tam suveren dövlətə çevrilməsi və xalqımızın rifahının yaxşılaşdırılması yolunda çox mühüm işlər görüb. Əbülfəz bəyin prezidentliyə başladığı ilk vaxtlarda dövləti-

mizin qarşısında duran təxirəsalınmaz vəzifələr Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini tam gerçəkləşdirmək, Milli Ordu yaratmaq və müharibədəki məğlubiyyətlərin qarşısını almaq idi, buna görə də ölkənin bütün imkanları Milli Ordu quruculuğuna səfərbər edildi. Ordu quruculuğu yalnız hərbi-strateji problem olmayıb, xeyli dərəcədə siyasi-psixoloji problem səviyyəsinə qaldırıldı. Könüllü batalyonlardan nizami orduya doğru ilk ciddi addımlar atıldı. Qismən hərbi səfərbərlik və orduya çağırış işi yoluna qoyuldu. Ağdərə və Goranboy rayonları erməni işğalçılarından təmizləndi. İşğal altında oluan Laçının əksər kəndləri onun hakimiyyəti zamanı düşməndən azad edildi.

Keçmiş Sovet respublikaları arasında birinci olaraq rus ordusunun Azərbaycandan çıxarılmasının başa çatdırılması ölkəmizin tarixi nailiyyəti idi. O, Azərbaycan xalqının çox mühüm qələbəsi, son illərdə Azərbay-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

canda gedən milli azadlıq hərəkatının, milli demokratik prosesin məntiqi nəticəsi idi.

Yeni yaranan dövlətlər içərisində birinci olaraq Azərbaycan öz sərhədlərinin qorunmasını öz üzərinə götürdü. Sərhəd zolaqlarındakı hərəc-mərcliyin qarşısı nisbətən alındı və ən başlıcası, sərhəd qoşunlarımız təşəkkül tapdı.

Dövlət üçün zəruri olan gömrük sisteminin yaradılması Azərbaycanın təbii ehtiyatlarının xaricə qanunsuz-maneəsiz daşınmasının qarşısını xeyli dərəcədə aldı.

1992-ci ildə tamamilə maliyyə baxımından taqətdən salınmış, xəzinəsinə süpürgə çəkilmiş bir ölkədə Dövlət Ləl-Cəvahirat Fondu yaradıldı. Bir ildə fondda 1.5 ton qızıl və digər qiymətli metallar toplandı. 1993-cü il iyun ayının 1-nə qədər Milli Bankda valyuta ehtiyatı 1992-ci ilin uyğun dövrünə nisbətən 100 dəfədən çox artaraq 156 milyon dollara çatdı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Ə.Elçibəyin prezidentliyi dövründə dövlət büdcəsinin kəsiri 5 faizdən artıq olmadı. Bu, Azərbaycanın gələcəyinə böyük ümidlər doğururdu. Həmin bir ildə Azərbaycanın milli valyutası dövriyyəyə buraxıldı. Bu, ölkənin siyasi nüfuzuna beynəlxalq aləmdə müsbət təsir göstərdi. Manat uzun müddət rublla müqayisədə öz başlanğıc 1:10 nisbətini qoruyub saxladı (qeyd edək ki, həmin dövr ərzində rus puluna nisbətən Belorus rublu 300%, Ukrayna kuponu isə 700% qiymətdən düşmüşdü). Manat artıq Ümumqafqaz valyutasına çevrilmişdi.

Ölkənin siyasi sistemini dəyişdirmək istiqamətində də uğurlu addımlar atıldı. Siyasi partiyalar və ictimai təşkilatlar, kütləvi informasiya vasitələri haqqında qanunların qəbul edilməsi totalitarizm buzunu sındırdı. Həmin qanunlar əsasında 30-a qədər siyasi partiya, 200-dən artıq ictimai birlik, 500-dən artıq mət-

buat orqanı və informasiya vasitəsi qeydiyyatata alındı.

Prezident aparatı tərəfindən hazırlanmış və Milli Məclisə təqdim edilmiş “Seçkilər haqqında” qanun Azərbaycanda ilk dəfə olaraq parlament seçkilərinin çoxpartiyalılıq əsasında keçirilməsini nəzərdə tuturdu. Çox təəssüf ki, hətta müxalifətin də razılıqla qarşıladığı bu layihə sonralar qəbul olunmamış qaldı.

Respublikada məhkəmə hakimiyyətini gerçəkləşdirmək üçün “Məhkəmələrin statusu haqqında” qanun qəbul edildi. Hüquq-mühafizə orqanlarında köklü islahatların başlanğıcı qoyuldu. İslah-əmək sistemi Daxili İşlər Nazirliyinin tabeliyindən çıxarılıb Ədliyyə Nazirliyinin tabeliyinə verildi.

Ə.Elçibəyin prezident olaraq yürütdüyü iqtisadi siyasət əsasən iki məqsədə yönəldil-

mişdi. Birincisi, köhnə dövlət təsərrüfatını vaxtsız dağılmaqdan qoruyub saxlamaq və bunun üçün dövlət əmlakının gündəlik talan edilməsinin qarşısını almaq, əmək intizamını, vəzifəli şəxslərin dövlət qarşısında məsuliyyətini, ictimai sərvətin mühafizəsini gücləndirmək; köhnə iqtisadi əlaqələri bərpa etmək yolu ilə iqtisadiyyatda nisbi də **varsa** sabitliyə nail olmaq. İkincisi, liberal iqtisadi islahatlara başlamaqla respublikada bazar iqtisadiyyatının formalaşmasına nail olmaq. Bu məqsədlə Dövlət Əmlak Komitəsi, Dövlət Antiinhisar Siyasəti və Sahibkarlığa Yardım Komitəsi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Torpaq Komitəsi və s. dövlət orqanları yaradıldı.

İqtisadi islahatları tənzimləmək məqsədilə 34 qanun, o sıradan dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi haqqında, banklar və bank fəaliyyəti haqqında (ümumiyyətlə, bazar iqtisadiyyatına

uyğun bank sisteminin yaradılması üçün bütün lazımlı qanunlar qəbul edilmişdi), mülkiyyət haqqında, xarici investisiyaların qorunması haqqında, icarə haqqında, torpaq vergisi haqqında, aksizlər haqqında qanunlar qəbul edildi.

Ticarətin liberallaşdırılması, dövlət ticarət müəssisələrinin kommersiyyalaşdırılması, yarımçıq qalmış tikililərin icarəyə verilməsi haqqında, xırda sahibkarlığa kömək və onun inkişaf etdirilməsi haqqında prezident fərmanları qəbul edildi. Bundan başqa, özəlləşdirmə, sahibkarlığa yardım, fermer təsərrüfatlarının, emal sənayesinin inkişafı haqqında dövlət proqramları hazırlandı.

Beləliklə, respublikada iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi üçün mükəmməl hüquqi baza yaradıldı və bu yöndə ilkin addımlar atılmağa başlandı. Qısa müddətdə respublikada minlərlə xüsusi müəssisə, onlar-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

ca müstəqil bank (o sıradan xarici ortaqların iştirakı ilə) fəaliyyətə başladı, kəndlərdə 17 mindən artıq sərbəst icarə kollektivi yaradıldı, özəlləşdirmə proqramının ilkin mərhələsi kimi taksilərin və yaşayış evlərinin özəlləşdirilməsinə başlanıldı.

Emal sənayesinin inkişaf proqramına uyğun olaraq il ərzində onlarca emal müəssisəsinin (xüsusən əyirici, boyayıcı, toxucu, siqaret və hazır şərab istehsalı üçün) tikintisinə başlanıldı. Azərbaycan iqtisadiyyatına xarici kapitalın cəlb edilməsindən ötrü mühüm işlər görüldü. Hazırlanan müqavilələrə əsasən Amerika Birləşmiş Ştatları, İngiltərə, Norveç və Türkiyənin neft şirkətlərinin respublikamızın neft sənayesinə 10 milyard dollara yaxın sərmayə qoyması gözlənilirdi.

Respublika rəhbərliyinin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində Avropa ilə Orta Asiyanı

birləşdirən neft və qaz kəmərləri, dəmiryolu, avtomobil yolu, eləcə də Bakı-Ceyhan neft kəməri respublika ərazisindən keçməli idi. Bu yollardan ölkəmizin ildə 100 milyonlarla dollar mənfəət götürəcəyi gözlənilirdi.

Gələcək nəslin zamanın tələblərinə uyğun inkişafına zəmin yaradan elm, təhsil və mədəniyyət sahəsində də mühüm islahatlara başlanılmışdı. Təhsil haqqında qanun qəbul edilmişdi. Bu qanuna əsasən təhsil sahəsində özəl müəssisələrin açılmasına icazə verildi və tezliklə bir çox belə müstəqil təhsil ocaqları yarandı.

Ali və orta ixtisas təhsili məktəblərinə qəbulun test üsulu ilə keçirilməsi Elçibəy iqtidarının mühüm uğurlarındandır. Yüzlərcə gəncə onlarla xarici ölkədə nadir ixtisaslar üzrə təhsil almaq imkanı yaradıldı.

Müstəqil Azərbaycanın orta məktəbləri üçün milli ideologiyamıza və dövlətin mənə-

feyinə uyğun yeni proqram və dərsliklərin hazırlanması sahəsində inqilabi dəyişikliklər həyata keçirildi. Azərbaycanın yüzlərcə alim, müəllim və metodisti cəlb edilməklə bircə ilin içərisində orta məktəbdə keçilən humanitar fənlər üzrə 7 yeni proqram hazırlandı və onların əsasında 60-a yaxın adda tam yeni dərslik yazdırıldı; ümumiyyətlə, başqa fənlər də daxil olmaqla 90-a yaxın adda yeni dərslik ortaya qoyuldu ki, orta məktəblərimiz onlarla ilk dəfə tanış olurdu. (Unutmayaq ki, Azərbaycanın təhsil tarixində heç vaxt bir ildə 10-dan artıq tam yeni dərslik yazdırılmayıb).

Yeni məzmunlu proqram və dərsliklərin yaradılmasını prezident strateji əhəmiyyətli dövlət məsələsi saydığına görə, ölkənin maliyyə böhranı içərisində olduğuna baxmayaraq, onun göstərişi ilə ayrılan 110 milyon manatlıq yardımla təhsil ədəbiyyatı üzrə yeni güclü

nəşriyyat -"Öyrətmən" yaradıldı, yeni dərsliklərin nəşri üçün yetərincə kağız əldə edildi və kitabların nəşrinə başlandı.

Uzun müddət müzakirə obyektinə çevrilmiş latın əlifbasına keçidə də, nəhayət, nail olundu. Orta məktəb dərslikləri bu əlifbada nəşr edildi, dövlət idarələrində də ondan intensiv istifadəyə başlandı.

Azərbaycanda müharibənin davam etməsi mədəniyyətə lazımi səviyyədə qayğı göstərmək imkanlarını xeyli məhdudlaşdırmışdı. Bununla belə, prezident müxtəlif vasitələrlə mədəniyyətin tənəzzülünün qarşısını almağa cəhd göstərirdi.

Hərbi şəraitin çətinliklərinə, keçmiş kommunizm sistemindən miras qalmış problemlərin ağırlığına, parlamentin əsasən keçmiş kommunistlərdən ibarət mühafizəkar hissəsinin kəskin müqavimətinə baxmayaraq, bir illik

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

hakimiyyət ərzində (15 may 1992-ci il - 17 iyun 1993-cü il) Milli Məclisdə 118 qanun, 160 qərar qəbul edildi və bununla da demokratik, suveren Azərbaycanda müstəqil qanunvericiliyin əsası qoyuldu.

Uzun müddət Azərbaycanda siyasi proseslərin ziddiyyətli inkişafı milli münasibətlər sahəsində qeyri-sabit vəziyyət yaratmışdı. Problemi tənzimləmək üçün prezident Elçibəy ilk növbədə milli azlıqlar, azsaylı xalqlar və etnik qruplar haqqında fərman verdi. Beynəlxalq təşkilatların ekspertlərinin rəyinə görə, keçmiş Sovet İttifaqı respublikaları içərisində hələ heç bir dövlətdə milli münasibətlər belə mədəni formada tənzim edilməmişdi. Məlum fərmandan sonra 30-a qədər milli mədəniyyət mərkəzi Bakı şəhərində yerlə və normal iş şəraiti ilə təmin edildi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Azsayılı xalqların çıxardığı 4 qəzet Prezident Fondundan maliyyə yardımı aldı. Onlara radio və televiziya dan istifadə etmək imkanı yaradıldı. Məhz bu məqsədyönlü işin nəticəsidir ki, Elçibəyin hakimiyyətdə olduğu bir ildə heç bir milli separatçılıq hərəkatı uğur qazana bilmədi. Elçibəy prezidentliyinin bir ilində Azərbaycan beynəlxalq münasibətlər sistemində özünə layiqli yer tuta bildi. O, bir sıra xarici səfərlərdə oldu. İstanbul sammitində iştirak edərək (24-27.6.1992) Qara Dəniz İşbirliyi Sazişini və "Bosfor bəyanatı"nı (25.6.1992), ATƏM-in (indiki ATƏT) ikinci zirvə toplantısına qatılaraq (7-11.7.1992) Helsinki Müşavirəsinin Yekun aktını (8.7) və "Avropada adi silahların məhdudlaşdırılması haqqında müqavilə"ni (10.7), Rusiyaya rəsmi səfərə gedərək (12-13.10.1992) Boris Yeltsinlə birgə "Azərbaycan Respublikası ilə

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Rusiya Federasiyası arasında dostluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı təhlükəsizlik haqqında müqavilə"ni (12.10) (bu, Azərbaycanın bütün tarixi boyunca bərabərhüquqlu dövlət kimi Rusiyayla bağladığı ilk müqaviləydi), Ankarada Türk cümhuriyyətləri başçılarının zirvə toplantısında (30-31.10.1992) sammitin Yekun Bəyannaməsini imzaladı (31.10). O, Türkiyəyə rəsmi səfərində (1-5.11.1992) prezident Turqut Özalla bir sıra müqavilələrə imza atdı (1.11), Ankarada açılan Azərbaycan Səfirliyinin lentini kəsdi (2.11), Ukraynaya rəsmi səfərində (9-10.12.1992) prezident Leonid Kravçukla "Azərbaycan Respublikası ilə Ukrayna arasında dostluq və əməkdaşlıq haqqında müqavilə"yə qol çəkdi (9.12). Prezident Elçibəy Bakıda Marqaret Tetçeri (7.9. 1992), Tatarıstanın baş naziri Filza Həmidullini (24.9.1992), Rusiya baş nazirinin

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

əvəzi Yeqor Qaydarı (30.9.1992), Moldovanın baş naziri Andrey Sangelini (17.10.1992), Moskvanın meri Yuri Lujkovu (26.10), İslam Konfransı Təşkilatının baş katibi Həmid əl-Cabidi (13.11.1992), BMT baş katibinin şəxsi təmsilçisi Ömər Həlimi (27.11.1992), ATƏM-in Minsk Konfransının sədri Mario Raffaellini (22.1.1993), İslam İnkişaf Bankının prezidenti doktor Əhməd Məhəmməd Əlini (2.2.1993), Çeçenistan prezidenti Cövhər Dudayevi (5.2.-1993), İordaniya vəliəhdi Rəad ibn Zeydi (12.2.1993), Gürcüstanın dövlət başçısı Eduard Şevardnadzeni və baş nazir Tengiz Siquanı (3.2.1993), Almaniya Bundestaqı xarici işlər komissiyasının sədri Hans Şterkeni (22.2.1993), Amerika Birləşmiş Ştatları Energetika İnstitutunun prezidenti Devid Stanqı (9.4.1993), Türkiyə prezidenti Turqut Özal (13-15.4.1993), Ankarada Turqut Özalin dəfn

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

mərəsimindən (20-22.4.1993) sonra bir sıra ölkələrin başçılarını, Ümumdünya Davos Forumunun prezidenti Klaus Şvabı (23.4.19-93), Amerika Birləşmiş Ştatları Dövlət Departamentinin müşaviri Stroub Talbottu (14.5.19-93), Harold Elliston başda olmaqla Böyük Britaniya parlamentinin nümayəndə heyətini (30.4.1993), Türkiyə XİN müavini Özdəm Sanberqi (16.6.1993) və ölkəyə qonaq gəlmiş bir çox başqa nümayəndə heyətlərini, Bakıdakı bütün xarici ölkə səfirlərini qəbul etdi.

BMT-də, ATƏM-də, İslam Konfransı Təşkilatında, regional İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatında və digər beynəlxalq birliklərdə Azərbaycan bərabərhüquqlu dövlət kimi təmsil olunmağa başladı. BMT-nin Bakıda nümayəndəliyi açıldı. Qonşu dövlətlərlə: Rusiya, Türkiyə, İran, Ukrayna və Gürcüstanla qarşılıqlı faydalı, bərabərhüquqlu əmək-

daşlığın əsasları qoyuldu. Moldova, Qazaxıstan və Türkmənistanla iqtisadi sazişlər imzalandı. Belçika, Amerika Birləşmiş Ştatlari, Almaniya, İsrail, Misir, Pakistan, İngiltərə ilə sıx əlaqələrə möhkəm zəmin yaradıldı. Rusiya, Türkiyə, Gürcüstan kimi dövlətlərlə dostluq və əməkdaşlıq haqqında ikitərəfli müqavilələr bağlandı. Türkiyə ilə münasibətlər imzalanmış sazişlər nəticəsində yeni mərhələyə daxil oldu. Amerika Birləşmiş Ştatlari və Qərbi Avropa ölkələri ilə münasibətlər xarici siyasətin başlıca istiqamətlərindən biri oldu. Azərbaycan dövlətinin belə müstəqil siyasət həyata keçirməsi ölkəni əvvəlki tək öz təsir dairəsində saxlamağa çalışan və cəmiyyətdə getdikcə geniş vüsət alan demokratikləşmə prosesini özləri üçün təhlükə hesab edən bəzi qonşu dövlətlər tərəfindən qısqançlıqla qarşılanarsa da, ümumi-

likdə Elçibəy iqtidarı xarici siyasətinin həmin istiqamətdə qazandığı uğurlar şəxsizdir.

Avropa və Amerikanın transmilli şirkətləri əlverişli iqtisadi məkan kimi Azərbaycana üz tutmağa başladı. AMOKO, BP, Yunokal, Statoyl, Pennzoyl və başqa böyük şirkətlərlə neft sənayesi sahəsində sazişlər hazırlandı. Neftin Aralıq dənizinə daşınması haqqında ilkin sənəd imzalandı. Bu planların gerçəkləşməsi Azərbaycanın inkişafı üçün böyük perspektivlər açırdı. Ölkəyə güclü investisiya axını başlayacaqdı. Bütün bunlar Qərbin və Amerika Birləşmiş Ştatlarının Azərbaycana siyasi münasibətində də əsaslı təkamülün səbəblərindəndir. Qərbdə Azərbaycanın demokratik imici formalaşmışdı və ona görə də ölkəmizin apardığı ağır müharibədə Qərbin onu müdafiə etdiyi dövr başlayırdı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Azərbaycanı demokratik dövlət kimi dünyada tanıtdıran məhz Elçibəy iqtidarı oldu. Artıq heç kəs azərbaycanlılara fundamentalist, fanatik, mədəniyyəti demokratik prinsiplərə uyğun gəlməyən millət kimi baxmırdı.

Elçibəy iqtidarının apardığı geridönməz müstəqillik siyasətindən təşvişə düşən xarici və daxili düşmənlər birləşərək Azərbaycanda hərbi qiyam təşkil etdilər və ölkədə vətəndaş müharibəsi qaçılmaz oldu. Öz xalqını labüd faciələrdən qurtarmaq istəyən prezident Əbülfəz Elçibəy 1993-cü ilin iyununda hakimiyyətdən uzaqlaşaraq doğma Kələki kəndinə getdi və burada 4 il 4 ay yaşayaraq siyasi mübarizəsini davam etdirdi.

Prezidentlik səlahiyyəti bitdikdən bir qədər sonra - 1997-ci ilin 30 oktyabrında Bakıya dönən Əbülfəz Elçibəy, yenidən Azərbaycan müxalifətinin liderinə çevrildi. De-

mokratik Konqresə sədr seçilən (1997) AXCP sədri Əbülfəz bəy, həmin ilin noyabrında Bütöv Azərbaycan Birliyini də yaratdı və ona başçılığı öz üzərinə götürdü. Marqaret Tetçerin "Qafqazda ən böyük demokrat" adlandırdığı Ə.Elçibəy, həm də Türk Xalqları Assambleyasının fəxri sədri seçildi (1997).

Çağdaş Azərbaycan ictimai-siyasi şüuruna yön verən və gerçək milli lider kimi qəbul edilən Əbülfəz Elçibəyin siyasi-nəzəri görüşləri "Bu mənim taleyimdir" (Bakı, 1992), "De-yirdim ki, bu quruluş dağılacaq" (Bakı, 1992), "Demokratiya və azadlıq" (İstanbul, 1992), "Bütöv Azərbaycan yolunda" (İstanbul, 1998), "Əbülfəz Elçibəy: Mən qurtuluşçuyam!" (Bakı, 2002), "Elçi düşüncələri" (Bakı, 2002) kitablarında əksini tapıb. Onun mübarizə yolunu işıqlandıran Kamil Vəli Nəriman-oglunun "Azərbaycan türklərinin azadlıq elçisi

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Əbülfəz Əli Elçibəy" (İstanbul, 1992), A.Səmədoğlunun "Elçibəy və Azərbaycan" (İstanbul, 1994), Fazil Qəzənfəroğlunun "Əbülfəz Elçibəy. Tarixdən gələcəyə" (İstanbul, 1995), Ədalət Tahirzadənin "Elçi Bəy" (Bakı, 1999), "Elçibəylə 13 saat üz-üzə" (Bakı, 1999; İstanbul, 2001), "Prezident Elçibəy" (Bakı, 2001), O.Məmmədovun "Elçibəy ilə birlikdə otuz il" (İstanbul, 1999) və başqa kitablar oxucuların marağına səbəb oldu.

Əbülfəz Elçibəy Məhəmməd Əmin Rəsulzadə yolunu yaradıcılıqla davam etdirirdi. O, böyük öndərin müsavətçilik ideyalarını Bütöv Azərbaycan düşüncəsiylə zənginləşdirmiş, milli ideologiyamızın "Bütövləşmə, Millətləşmə, Dövlətləşmə!" ülküsünü irəli sürmüşdür.

Yorulmadan demokratiya və milli bütövlüyümüz uğrunda mübarizə aparan Azərbaycanın milli lideri, dünya türklərinin böyük

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

oğlu Əbülfəz Elçibəy 22 avqust 2000-ci ildə - 63 yaşındaykən qardaş Türkiyənin Ankara şəhərində əbədiyyətə qovuşdu. Bakıda dəfni günü yüz minlərlə insanın onun tabutunu son mənzilinədək çiyinlərində aparması onun doğma xalqının ürəyində əbədi sevgi qazandığına sübut oldu.

Cumhur başqanlığı dönəmi

1992-ci il 16 iyun Andıçmə mərasimi günü çıxış edən ilk demokrat prezident Ə.Elçibəy ölkədəki vəziyyəti belə təsvir edir:

- İndi Azərbaycan hədsiz dərəcədə ağır günlərini yaşayır.Qarabağda, Ermənistanla sərhədboyu rayonlarda müharibə gedir, torpaqlarımızın bir hissəsi təcavüzkarlar tərəfindən zəbt edilmişdir, iqtisadiyyat dərin böhran

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

içərisindədir, nizam-intizamdan əsər- əlamət qalmamışdır, yüksək ixtisaslı kadrlar çalışmır, cinayətkarlıq baş alıb gedir.. Bir sıra xarici ölkələrin siyasi,iqtisadi, hərbi təxribatçılığı, informasiya blokadası ölkəmizə güclü ziyan vurur. Bütün bunlar azmış kimi, Azərbaycandakı siyasi çəkişmələr, qarşudurmalar cəmiyyəti içindən didib parçalayır. Açıq demək lazımdır biz uçrumun qarşısındayıq!

19 iyun. 1992. Ə.Elçibəyin imzası ilə NATO-nun baş katibi Manfred Vernerə, BMT-nin baş katibi Butros Qaliyə, ATƏM (ATƏT) nazirlər şurasının sədri İrji Dinstbirə məktub göndərildi. Məktubda Dağlıq Qarabağda baş verənlərin əsas səbəbinin Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiası olduğu geniş izah olunur.

18 iyun 1992. Prezident Elçibəy Türkiyənin Azərbaycandakı böyükəlcisi Altan Karmanoğlunu qəbul edir. Bu görüşdə Türkiyədən

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Qarabağ məsələsinin ədalətli həllinə kömək istənilir.

19 iyun 1992. Prezident Elçibəy İran səfiri Əliəsgər Nəhavəndiyanə qəbul edir.

19 iyun 1992. Prezident Elçibəy , prezidentin adına gətirilən bütün hədiyyələrin dövlət mülkiyyəti sayılaraq muzeydə saxlanılması haqqında sərəncam verir.

19 iyun 1992. ABŞ Azərbaycana səfir təyin edir – Riçard Maylz.

17 iyun 1992. Prezident Elçibəy ilk qanunu imzalayır. Bu qanun “Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının pul gəlirlərinin və əmənlərinin indeksləşdirilməsi haqqında”dır.

23 iyun 1992. Prezident Elçibəy fərman imzalayır: “Strateji proqramlar üzrə dövlət müşaviri vəzifəsi təsis edilsin və bu vəzifəyə iqtisadçı alim Sabit Bağirov təyin edilsin!”

Bu ilk fərman olsa da, 2 sayılı fərmandır. Çünki Ə.Elçibəy prezident olmadan öncə deyib ki, mənim 1 sayılı fərmanım Güney və

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Quzey Azərbaycanın birləşdirilməsi haqqında olacaq!

23 iyun 1992. Prezident Elçibəyin fərmanı ilə 2 mühüm komitə: Dövlət Əmlak komitəsi və Dövlət Antiinhisar siyasəti və Sahibkarlığa kömək komitəsi yaradıldı.

23 iyun 1992. “Siyasi partiyalar haqqında qanun” mətbuatda yayımlandı.

24 iyun 1992. Ə.Elçibəy Qara dəniz hövzəsi ölkələrinin (Azərbaycan , Türkiyə, Bolqarıstan, Rumıniya, Maldova, Gürcüstan, Ukrayna, Albaniya, Yunanıstan, Rusiya və Ermənistan) iqtisadi iş birliyi konfransının zirvə toplantısında iştirak etmək üçün Türkiyənin İstanbul şəhərinə uçuş.

24 iyun 1992. Türkiyə Cumhurbaşkanı Turqut Özalın təşəbbüsü ilə Sırağan sarayında 11 ölkənin rəhbərləri Qara dəniz işbirliyi anlaşmasını və “Bosfor bəyanatını” imzalayırlar. Bu səfərdə Ə.Elçibəy Türkiyə qəzetinə müsahibəsində belə deyir:

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

- Biz də Azərbaycan dövləti olaraq Xəzər dənizini böyük hövzəyə çevirəcəyik. O zaman Türkmənistan, Özbəkistan, Türkiyə, Rusiya və Gürcüstan Xəzər hövzəsində çalışan bir birliyə üzv olacaqlar. **Qafqazın qapısı Qara dəniz vasitəsi ilə Avropaya açılır. Sabah da Xəzər vasitəsi ilə Turanın qapıları Avropaya açılar.**

26 iyun 1992. Prezident Elçibəy Türkiyə Böyük Millət Məclisində Türkiyəni titrədən bir nitq söyləyir!

Atatürkün və M.Ə.Rəsulzadənin məzarını ziyarət edir.

26 iyun 1992. Prezident elçibəy Şərqi Türküstan Türklərinin (Çindəki uyğurların) liderlərindən biri, görkəmli milli xadim, 92 yaşlı Yusif Alptəkini qəbul edir.

27 iyun 1992. Prezident Elçibəy vətənə dönür.

1 iyul 1992. Prezident elçibəy “Qanunsuz silah və hərbi sursat əldə edilməsinin, saxlanılmasının, gəzdirilməsinin qarşısının alın-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

masına və ictimai asayişin təmin edilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında” fərman verir.

15 iyul 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikası Milli valyutasının dövriyyəyə buraxılması haqqında” fərman verir.

Fərmanda deyilir: “1992-ci il avqustun 15-dən Azərbaycan Respublikasının milli valyutası – manat dövriyyəyə buraxılsın.”

7 iyul 1992. Prezident Elçibəy Helsinkiyə səfər edir.

8 iyul 1992. Helsinkidə zirvə toplantısında ATƏM-ə dair 1975-ci il Helsinki müşavirəsinin yekun aktını imzalayan Ə.Elçibəy ali kürsüdən öz ana dilində çıxış edir.

8 iyul 1992. Prezident Elçibəy Finlandiya prezidenti Mauno Koyvisto ilə görüşür.

11 iyul 1992. Elçibəy vətənə qayıdır.

21 iyul 1992. Prezident Elçibəy Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası yaradır və qərara alırmır ki, 1992-ci il Azərbaycan üzrə tələbə qəbulu hökmən testlə keçrilsin.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

7 iyul 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Dövlət Balıqçılıq Konserni” yaradılması haqqında fərman imzalayır.

16 iyul 1992. Prezident Elçibəy “Milli Ləl-Cavahirat Fondu” yaradılması haqqında fərman verir.

17 iyul 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Dövlət Torpaq Komitəsi və AR prezidenti yanında xüsusi idarə yaradılması” haqqında fərman verir.

10 – 20 iyul 1992. Prezident Elçibəyi hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaq üçün Rusiya KQB-sinin ilk cəhdi uğursuz olur. Yerli agentlər sərt qarşılıq verəcəkləri xəbərindən sonra geri çəkilirlər.

Qeyd: Ə.Elçibəy Donanma haqqında deyirdi ki:

“ Mülki Dəniz Donanmasında katerlərlə bərabər 300-dən çox nəqliyyat, yaxud yük gəmisi var. O saat əlimi onların üstünə qoydum. Elə gəmi vardı ki, gedib qalmışdı Mur-

manskda. Bəli, Azərbaycanın gəmissi qalıb orada, axtaranda yoxdur. Biri Qara dənizdə ticarət edir – heç gəlməyib, biri qalıb Baltik dənizində. Bütün bu gəmiləri, katerləri çəkib gətirdik Azərbaycana, saldıq dəftərə, verdik Azərbaycan Nazirləri Kabinetinin nəzdinə ki, bunlardan mülki məqsədlər üçün istifadə olunsun.

Bundan sonra başladıq dəniz donanmasına. Buradakı bütün dəniz donanmasında 75 gəmi vardı – Sovet hökumətindən qalma gəmi. Biz də bundan payımızı almalıyıq. Bunun uğrunda mübarizəyə girişdik. Mən dedim ki, bizə həmin gəmilərin yarısı qalacaq. Ruslar gördülər ki, vəziyyət xarabdır, dedilər ki, bəs onda Qazaxıstanla Türkmənistanın payı necə olsun? Fikirləşdim ki, 75-i bölsək, 45-ni onlar götürəcək, 30-nu bizə verəcəklər. Ancaq 15-i Qaraxıstana, 15-i də Türkmənistana verilsə, deməli, Türk dövlətlərinə 45 gəmi düşəcək, onlarda 45 əvəzinə 30 gəmi olacaq.

Məhz Türk dövlətlərinin xeyrinə olaraq mən razılaşdım. Nəysə, 15 əvəzinə 17 gəmi aldıq.

Həm də seçib tam yararlı olanları götürdük. Gəmiləri alandan sonra mən göstəriş verdim ki, rus gəmiləri Azərbaycandan çıxmalıdır, Bakı buxtasında qalmamalıdır. Bunlar dava-dalaş salmaq istədilər. Dedim ki, istəyirsiniz qalanları da tutub əlinizdən alım? Dedilər ki bizə 40 gün vaxt ver. Razılaşdım. 40 günün tamamında zəng vurdum ki, nə oldu, çıxmırsınız? Dedilər ki, hələ hazır deyilik, 3 gün də vaxt ver. Bildirdim ki, elə şey yoxdur, bu gün çıxmalısınız! Moskvadan xahiş etdilər ki, heç olmasa 3 gün imkan ver. Bu dəfə güzəştə getdim. 43 gündən sonra – bizim dediyimiz vaxtda buxtanı tərk etdilər.”

29 iyul 1992. 10 gün davam edən döyüşün sonunda Ağdərə azad edildi.

31 iyul 1992. Prezident Elçibəy Azərbaycan Milli Ordusunun təşkili prosesini sürətləndirmək məqsədi daşıyan və 7 təşkilata

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

ünvanlanan “Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Ali Baş komandanının direktivi”ni dərc etdirir.

1 avqust 1992. Prezident Elçibəy ticarət müəssisələrinin kommersionlaşdırılması haqqında fərman verir.

3 avqust 1992. Prezident Elçibəyin göstərişi ilə, Nazirlər Kabineti Bakıda sərnişin nəqliyyatını təkmilləşdirmək və onun maddi-texniki bazasını möhkəmləndirmək haqqında qərar qəbul edir. Yol işlərinin görülməsini yaxşılaşdırmaq üçün bir Almaniya firmasına 2,6 milyon marka ayrılır. 150 avtobus və 50 trolleybus alınması, İkarus avtobusları üçün ehtiyat hissələrindən ötrü 7 min \$ vəsait ayrılması qərara alınır.

7 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Türkiyə Respublikasının İstanbul şəhərində Azərbaycan Respublikasının Baş konsulluğunun açılması və konsulluğun fəaliyyətinin təşkili haqqında” fərman verir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

7 avqust 1992. Prezident Elçibəyin tapşırığı ilə Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası arasında aparılan danışıqların (danışıqları səfir Valter Şoniya və Hikmət Hacızadə aparırdı) nəticəsində 7 avqust “Moskvada Azərbaycan Respublikası ərazisində yerləşən Rusiya Federasiyası sərhəd qoşunlarının müvəqqəti statusu və fəaliyyət mexanizmi haqqında” saziş imzalandı.

Bu ilk sazişdə Rusiya Federasiyası sərhəd qoşunlarının Azərbaycan Respublikası ərazisindən bütövlükdə çıxarılması üçün keçid dövrü nəzərdə tutulur. Hər iki tərəfin razılığı ilə dövlət sərhəddinin mühafizəsinə ümumi rəhbərliyi Azərbaycan Respublikasının prezidenti həyata keçirəcək.

6 avqust 1992. Prezident Elçibəy Almaniya nümayəndə heyətini qəbul edir.

16 avqust 1992. Naxçıvan Ali Məclisinin rəhbəri H.Əliyev İran prezidenti Əliəkbər

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Haşimi Rəfsəncaninin göndərdiyi şəxsi təyyarə ilə Tehrana uçar.

17 avqust 1992. Milli Ordunun Lənkarandakı hissəsindən bir qrup əsgər silahla icra hakimiyyəti binasını mühasirəyə alır.

21 avqust 1992. Güzdək yaxınlığındakı hərbi anbarlarda güclü yanğın baş verir.

24 avqust 1992. Rusiyanın 4-cü ordusunun son alayı və komandanı Azərbaycanı tərk edir.

25-26 avqust 1992. Qusarda sabitliyi pozmağa cəhd göstərilir.

24 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Dini etiqad azadlığı və dini qurmlar haqqında” qanun imzalayır.

24 avqust 1992. Prezident Elçibəy Fransa səfiri Jan Perreni qəbul edir.

17 – 28 avqust 1992. Azərbaycan Respublikası Varşavada keçirilən humanitar və insan hüquqlarına dair beynəlxalq seminarada müstəqil dövlət kimi ilk dəfə iştirak edir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

7 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikası Milli Bankı haqqında və Azərbaycan Respublikasındakı bankalar və bank fəaliyyəti haqqında” qanunları imzalayır.

11 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Xarici İnvestisiyalar Komitəsi yaradılması haqqında” fərman verir.

11 avqust 1992. Prezident Elçibəy Azərbaycan Respublikasında beynəlxalq praktikada qəbul edilmiş uçot və statistika sisteminə keçilməsi haqqında fərman verir.

13 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Ticarətin sərbəstləşdirilməsi haqqında” fərman verir.

13 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasının ixracat potensialından səmərəli istifadə edilməsi haqqında” fərman verir. Özü sonralar belə deyəcək: “*Biz büdcəyə nəzarət edirdik. Rüşvətخورluğa, oğurluğa qarşı ciddi mübarizə aparırıdık, dövlətin bütün sərvəti nəzarətdə idi.*”

Biz hakimiyyətə gələndə soruşdum ki, Milli Bankda nə qədər pul var? Dedilər ki, bir qədər dollar, 10 milyon da rubl var. Belə dövlətmə olar? Sonra başladığımız iqtisadi problemləri həll etməyə. Milli Banka da çoxlu pul gətirdik, büdcəni də artırdıq. Təkcə bir ilin içindəcə 150 milyon dollar topladıq. Prezident kimi işə başlayanda soruşdum ki, Azərbaycanda nə qədər kürü istehsal edirsiniz? Cavab verdilər ki, 2 ton. Mən dedim ki, 2 tonu bir balıqçı oğurlayır, bəs siz nəylə məşğulsunuz? Bizim hakimiyyətimizin bircə ilində kürü istühsalı 30 tona qaldırıldı, halbuki, xalqın həmin var-dövləti, malı dağılırdı. Biz dağıtmağa qoymadıq. Hamısının gəliri gəldi mərkəzə-banka.

18 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Əhəlinin çörək və digər taxıl məmulatları ilə təminatının yaxşılaşdırılması haqqında” fərman verir.

18 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Valyuta Fonduna, Beynəlxalq Yenidənqurma və İnki-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

şaf Bankına və onlarla bağlı təşkilatlara daxil olması haqqında” fərman verir.

23 avqust 1992. Prezident Elçibəy televiziya vasitəsi ilə xalqa hesabat verir.

25 avqust 1992. Prezident Elçibəy ATƏM-in (ATƏT) Qarabağa dair konfransının sədri Mario Rafaellini qəbul etdi və onunla problemin həlli yolları üzərində müzakirələr apardı.

28 avqust prezidentin mətbuat xidmətinin bu bəyanatı yayımlandı.

- - Son hərbi əməliyyatlar nəticəsində “Laçın dəhlizi”nə Azərbaycan Milli Ordusunun bölmələri tam nəzarət edirlər. Bunun sayəsində Ermənistanın yuxarı Qarabağdakı ekspedisiya korpusuna hərbi kömək gətirilməsinin qarşısını almağa imkan yaradılmışdır. Azərbaycan ordusunun bölmələri əvvəllər düşmən tərəfindən işğal olunmuş yaşayış məntəqələrini azad etmək üçün keçirdiyi uğurlu hərbi əməliyyatlarla əlaqədər erməni bölmələri arasında son dərəcə gərgin vəziyyət yaratmışdır.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Erməni silahlı qüvvələrinin şəxsi heyəti arasında kütləvi fərarilik halı var.

26 avqust 1992. Prezident Elçibəy İran İslam Cümhuriyyətinin Təbriz şəhərində Azərbaycan Respublikasının baş konsulluğunun açılması haqqında qərar verir.

27 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikası dövlət sərhəddinin mühafizəsini gücləndirmək tədbirləri haqqında” fərman verir.

28 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasının Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının üzvlüyünə qəbul edilməsi haqqında” fərman verir.

28 avqust 1992. Prezident Elçibəy Gəncəyə səfər edir. İlk olaraq Cavad Xanın məzarını ziyarət edir.

29 avqust 1992. Prezident Elçibəy Gəncədən Tərtərə gəlir. Saat təxminən 11-də Qrad yüklü “Kamaz” prezidentə sui-qəsd üçün karvanın üstünə sürür. Ancaq mühafizəçilərin səyi nəticəsində kamaz zərərsizləşdirilir. Sürücü

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

qaçmağa çalışsa da , onu tutub gətirirlər və aydın olur ki, bu qəsdin arxasında Rusiya müdafiə naziri Pavel Qraçov, general Şərbak və Azərbaycan Müdafiə Nazirliyindəki rus agentləri dayanır. Tərtərdə xalqla və hərbiçilərlə görüşlər keçirilir.

30 avqust 1992. Elçibəy Yevlaxdadır. Yevlaxdan sonra prezident Göyçaya gəlir.

13 avqust 1992. “Azərbaycan Respublikası ali və orta ixtisas təhsilli məktəblərinə qəbul qaydaları” mətbuatda dərc edilir. Bu TEST üsulu ilə keçirilən imtahanların ilk müjdəsi idi.

Ə.Elçibəyə I sui-qəsd haqqında Azadlıq qəzetinin 16.02.95 tarixli sayında oxuyun!

3 sentyabr 1992. “Azəriqaz” Dövlət Şirkəti yaradıldı.

4 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasında gömrük nəzarətini təmin etmək haqqında” fərman veridi. Bu, müstəqil Azərbaycanın milli gömrük sisteminin yaradılması yolunda atılan ciddi addım idi

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

7 sentyabr 1992. İngiltərənin baş naziri xanım Marqaret Tetçer Bakıya gəlir. Saat 17:30 da prezident Elçibəy xanımı qəbul edir. Bi-Pistatoylla Xəzərdəki neft yataqlarının birgə istehsalı haqqında saziş imzalanır.

13 sentyabr 1992. Prezident Elçibəyin fərmanı ilə “Azərbaycan Respublikasında Dövlət Neft Şirkəti” yaradıldı və Sabit Bağırov şirkətə rəhbər təyin olundu.

31 avqust 1992. Azərbaycan məhkəməsi rus zabiti leytenant Yevgeni Lukini ölüm cəzasına məhkum edir. Rusiya prezidenti Boris Yeltsin , prezident Elçibəyə xahiş məktubu yazır ki, leytenantı əfv etsin. Yeltsinin xahişi Elçibəy tərəfindən rədd edilir.

16 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasında yaşayan milli azlıq, azsaylı xalq və etnik qrupların hüquq və azadlıqlarının qorunması, dil və mədəniyyətinin inkişafı üçün dövlət yardımı haqqında” fərman verir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

20 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy Misir Ərəb Respublikasından gələn nümayəndə heyətini qəbul edir.

21 sentyabr 1992. Ə.Elçibəy ilk test imtahanlarından üzuağ çıxan və Türkiyədə oxumaq haqqı olan 2000 tələbə ilə “Respublika” sarayında görüş keçirir.

23 sentyabr 1992. Azərbaycanın ABŞ- da, Böyük Britaniyada və Fransada səfirlikləri açılır.

28 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy, Böyük Britaniya xarici ticarət və iqtisadiyyat naziri Maykl Hezeltaynın başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edir. Maykl Britaniya baş nazirini məktubunu Elçibəyə təqdim edir:

Məktubda deyilir:

- -Britaniya hökuməti bildirir ki, Dağlıq Qarabağın rəsmi statusu məsələsi müzakirə mövzusu ola bilməz. Bu, Azərbaycan ərazisidir.

28 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy ABŞ Dövlət Departamentinin nümayəndəsi

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

(sonralar bu ölkənin Azərbaycandakı səfiri) Riçard Kozlariçi qəbul edir.

30 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy Rusiya baş nazirinin səlahiyyətlərini icra edən Yeqor Qaydarı qəbul etdi.

24 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy Tatarıstanın baş naziri Filza Həmidullinin başçılığı altındakı hökumət heyətini müstəqil dövlətin təmsilçiləri kimi qəbul etdi.

22 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy Bakı Birləşmiş Ali Komandirlər Məkrəbinə kursantların ənənəvi and içmə mərasiminə qatılır və burada geniş nitq söyləyir.

23 sentyabr 1992. Azərbaycan Milli Ordusu Qarabağın ən mühüm nöqtələrindən olan Xocavənd (keçmiş Martuni) şəhərini erməni işğalçılarından azad etdi.

13 sentyabr 1992. Prezident Elçibəyin fərmanı əsasında “Azərikimya” Dövlət Şirkəti yaradıldı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

30 sentyabr 1992. Prezident Elçibəy “Dövlət Sosial Müdafiə Fondu” yaradılması haqqında fərman verdi.

25 avqust 1992. Prezident Elçibəy “Əlil-lərin sosial müdafiəsi haqqında” fərman verdi

6 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy Sabirabadda rayon rəhbərliyinin müşavirəsini keçirir.

7 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy “Təhsil haqqında qanun”u imzalayır.

9 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Milli Ordusunun” hərbi keçidində Azadlıq Meydanı tribunasındadır.

12-13 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy Rusiyaya səfər edir. Bu görüşdə prezidentlər “Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında dostluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı təhlükəsizlik haqqında müqavilə”ni imzalayır.

14 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy Bakıya iki günlük rəsmi səfərə gələn ABŞ nümayəndə heyyyətinin başçısı Cek Mareskanı qəbul edir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

16 oktyabr 1992. Ali Məhkəmənin plenumu keçirilir və prezident Ə.Elçibəy bu plenumda çıxış edir.

17 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy ölkənin hüquq mühafizə və inzibati orqanlarının rəhbər kadrları ilə işçi görüş-müşavirə keçirir.

17 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy **Maldivanın** baş naziri Andrey Songelinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

21 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy, ABŞ səfiri Riçard Maylsı qəbul etdi.

21 oktyabr 1992. Prezident elçibəy Türkiyənin səfiri Altan Karamanoğlunu qəbul etdi.

21 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy ölkəmizə yeni təyin olunmuş Belçika səfiri Baron Tyerri de Qrübənin, İtaliya səfiri Fernando Salebnun və İsveç səfiri Eyran Bernerin etimadnamələrini qəbul etdi.

Daha sonra Hollandiya səfiri Yoris Vosla görüşdü.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

28 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy minimum əmək haqqının 100% artırılması haqqında fərman verdi.

28 oktyabr 1992. Prezident Elçibəy Türkiyə Cümhuriyyətinin yaradılmasının 69-cu ili ilə əlaqədar keçiriləcək bayram tədbirlərinə və 30-31 oktyabrda Türk Cümhuriyyətləri başçılarının Ankara zirvə toplantısında iştirak etmək üçün Ankaraya səfər edir.

2 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Ankarada Azərbaycanın böyük elçiliyinin açılışında iştirak edir.

3 noyabr 1992. Prezident Elçibəy və Turqut Özal Kayseriyə uçdular. Bu şəhərin Ərciyəs universitetində Ə.Elçibəyə fəxri doktor **ünvanı** verildi. Axşam prezidentlər İzmir şəhərinə uçdular

4 noyabr 1992. Prezidentlər İzmirdən Bursaya gəldilər. Onlar Orxan Qazi və Osman Qazinin türbələrini ziyarət etdilər. Günortadan sonra onlar İstanbula gəldilər.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

5 noyabr 1992. Prezident elçibəyin bu səfəri zamanı Türkiyədən 250 milyon \$ kredit almağa nail olmuşdu. Axşam saat 23:00–da Elçibəy Bakıdaydı.

10 noyabr 1992. İctimai birliklər haqqında qanun qəbul olundu.

11 noyabr 1992. Prezident Elçibəy BMT-nin nümayəndəsi Mahmud Əl Səidi qəbul etdi.

13 noyabr 1992. Prezident Elçibəy İslam Konfransı Təşkilatının baş katibi doktor Həmid Əl Cabidin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

13 noyabr 1992. Prezident Elçibəy “ABŞ-a Azərbaycan Respublikası səfirinin təyin edilməsi və səfirin fəaliyyətinin təşkili haqqında” fərman verdi

14 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Ramazan Abdullatipovun başçılıq etdiyi Rusiya Ali Sovetinin nümayəndə heyətini qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

18 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Danimarka səfiri Niyels Tillişi və Hollandiya səfiri Yan Varmenhoveni qəbul etdi.

19 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Almaniya səfiri Günter Dalthofu qəbul etdi.

19 noyabr 1992. Prezident Elçibəy İran nümayəndə heyətini qəbul etdi.

27 noyabr 1992. Prezident Elçibəy BMT-nin baş katibi Butros Qalinişəxsi təmsilçisi Ömər Həlimi, BMT katibinin məsul işçisi Horst Hortman və BMT-nin Azərbaycandakı nümayəndəsi Mahmud Əl Səidlə görüşdü.

30 noyabr 1992. Prezident Elçibəyin təşəbbüsü ilə ilk dəfə Bakıda Flarmoniyada Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Quzey Kıbrıs, Özbəkistan, Tatarıstan, Türkiyə və Türkmənistan mədəniyyət nazirlərinin görüşü oldu.

Noyabrda bir başqa mühüm tədbir də yənə Ə.Elçibəyin təşəbbüsü ilə Türk cümhuriyyətlərində bazar iqtisadiyyatına keçid və de-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

mokratik cəmiyyətin təşəkkürü probleminə dair beynəlxalq Bakı simpozyumu idi. Bu tədbirə Türk cümhuriyyətləri ilə yanaşı ABŞ və Almaniya nümayəndə heyətləri də qatılmışdılar.

25 noyabr 1992. Prezident Elçibəyi “Azərbaycan Respublikasının səhiyyəsinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi haqqında” fərman verdi.

28 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Nizami Gəncəvinin 850 illiyi ilə əlaqədar keçirilən bayram tədbirindədir.

1992-ci ilin büdcə layihəsində ümumi büdcə 60 milyard rubl idi. Bunun 17 milyardı təhsil üçün ayrılmışdı.

19 noyabr 1992. Prezident Elçibəy, sahibkarlarla görüş keçirdi. Bu görüşdə prezident iş adamlarına sürətlə hərəkət edib iş adamları təbəqəsi formalaşdırmağı tövsiyyə etdi. Əks tədqirdə bu boşluğu xaricilərin dolduracağını

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

dedi. O, bildirdi ki, hazırda dövlətin 70-80 milyon \$ valyuta ehtiyatı var

21 noyabre 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasında bazar tabeliyinin dəyişdirilməsi haqqında” fərman verdi.

17 noyabr 1992. Prezident Elçibəy “azadlıq” meydanında “Milli Dirçəliş” günü münasibətiylə AXC və AMİP-in birgə təçkil etdiyi mitinqdə çıxış etdi.

21 noyabr 1992. Naxçıvanda Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) təsis konfransı keçirildi və H.Əliyev sədr seçildi.

23 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Ağdama səfər edir.

24 noyabr 1992. Prezident Elçibəy Müdafiə Nazirliyində keçirilən müşavirədə iştirak edir.

3 dekabr 1992. Prezident Elçibəy “Əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və daxili bazarın tənzimlənməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında” fərman verir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

4-6 dekabr 1992. “Respublika” sarayında AXC-nin 11 qurultayı Bu qurultayda .keçirildi Elçibəy çıxış etdi və dedi

Artıq Azərbaycanın 4 ton qızıl, 100 milyon \$ valyuta ehtiyatı var. Dekabr ayında Rusiyanın Bakıdakı səfiri Moskvaya şifroqram göndərmişdi. Bu şifroqramda deyilirdi

- Azərbaycan bu xətlə, bu siyasətlə gə-dərsə 3 ilə Rusiyanın nüfuzundan tam uzaqla-şacaq, tam müstəqil bir dövlətə çevriləcək, başqa keçmiş sover respublikalarına nümunə olacaq və sonra biz onların heç birini saxlaya bilməyəcəyik. Təcili tədbir görün!

7 dekabr 1992. Prezident Elçibəy Türki-yə baş nazirinin müavini Ərdal İnönünün rəh-bərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

9-10 dekabr 1992. Perzident Elçibəy Uk-raynaya rəsmi səfər etdi. Bu səfərdə “Azər-baycan Respublikası ilə Ukrayna arasında dostluq və əməkdaşlıq haqqında müqavilə” imzalandı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

10-u axşam vətənə dönən prezident Ümumdünya insan haqları günü münasibəti ilə xalqa müraciət etdi:

- Müstəqil Azərbaycan dünyəvi dövlət quruculuğu mərhələsində söz azadlığı, insanların siyasi partiya və ictimai birlikdə birləşmək imkanı artıq reallaşır. İndi Azərbaycanda 500-dən çox qəzet nəşr olunur. 18 pratiya rəsmən qeydiyyatdan keçmiş, 150-dən artıq ictimai birlik və cəmiyyət yaradılmışdı.

15 dekabr 1992. MTN-nin ad günüdür. Prezident Elçibəy MTN-nin xüsusi kurslarının (indiki Milli Təhlükəsizlik Akademiyası) açılışında iştirak edir.

18 dekabr 1992. Prezident Elçibəy 3 fərman verdi.

- “Qaşqınlar yerləşdirilmiş sanatoriyalarda, istirahət evlərində yemək xərci normaları haqqında”

- “Aspirantların, ali, orta ixtisas və texniki peşə təhsilli məktəbləri tələbələrinin so-

sial müdafiəsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında”

- “Bakı İslam intitutu tələbələrinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi haqqında”

18 dekabr 1992. Prezident Elçibəyin sərəncamı ilə Təzəpir məscidi kompleksindəki dini tədris binasının tamamlanmasından ötrü prezident fondundan 10 milyon rubl vəsait ayrıldı. İslam instutu tələbələrinə ən yüksək təqaüd ayrılmışdı.

18 dekabr 1992. Prezident yanında qaçqınların, məcburi köçkünlərin təxirəsalınmaz problemlərinə həsr edilən müşavirə keçrildi. Təkcə noyabr ayında Prezident Aparatına 776 nəfər vətəndaş qəbul olunmuşdu.

Xaçmaz rayon mərkəzi xəstəxanası pulsuz qızıl balıqla təmin olunmuşdu.

Salyanda 216 mənzil tikildi və əhaliyə hədiyyə edildi.

Müqayisə: Prezident Elçibəyin tapşırığı ilə neftçilərin orta aylıq mmaşı 40-50 min rubl

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

oldu. Prezidentin maaşı 50 min rubl idi. Neft şirkətinin rəhbərinin maaşı 62 min rubl idi. Bir ildə neft qaz sənayesinin işçilərinə 1268 mənzil tikilib hədiyyə edildi.

Qeyd: İran, Əbülfəz Bəyin Tehrana rəsmi səfər etməsini çox istəyirdi. Ancaq Ə.Elçibəy bunun qarşılığında Güneylə bağlı bir çox tələblər , o cümlədən Türk dilində məktəblərin açılmasını irəli sürürdü. Qərribə görünsə də Tehran həтта bunada razılaşmışdı. Prezident Elçibəy səfər zamanı bu məktəblərin birinin açılığında iştirak edəcəkdilər... Amma sonrakı gəli.mələr buna imkan vermədi.

27 dekabr 1992. Prezident Elçibəy, prezident aparatında nazirliklərin baş idarələrin, yerli hakimiyyət orqanların, bank rəhbərlərinin iştirakı ilə müşavirə keçirdi.

22 dekabr 1992. “Azərbaycan Respublikasının dövlət dili haqqında” qanun qəbul edildi və 1937-də Stalinin qadağan etdiyi “Türk dili” yenidən qələbə çaldı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

25 dekabr 1992. Prezident Elçibəy M.Ə.-Rəsulzadə adına Azərbaycan Dövlət Universitetində müəllimlər və tələbələrlə görüşdü.

25 dekabr 1992. Prezident Elçibəyin sərəncamı ilə dünya azərbaycanlılarının qurultayını keçirmək qərara alındı və bu məqsədlə təşkilat komitəsi yaradıldı.

31 dekabr 1992. Prezident Elçibəy, hərbi hospitalda, Elmi-tədqiqat Travmatologiya və Ortopediya institunda müalicə olunan yaralı döyüşçülərə baş çəkdi və onları Həmrəylik bayramı münasibəti ilə təbrik etdi.

1993-cü il. Bu ili prezident Elçibəy dövlət quruculuğu ili elan etdi.

Oktyabrda yeni parlament seçkiləri keçiriləcəkdi...

Dekabrda isə bələdiyyə seçkiləri..... və bu seçkilər tam ədalətli olacaqdı...

Yeni konstitutsiya qəbul ediləcəkdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Məhkəmələr, məmurlar imtahanla seçiləcəkdilər...

3 yanvar 1993. Moskva, Kremildə ABŞ və Rusiya prezidentləri Dağlıq Qarabağa dair birgə bəyanat verdilər. Bəyanatda məsələnin sülh yolu ilə həll olunması tərəflərə tövsiyyə edildi.

5 yanvar 1993. Prezident Elçibəy Türkiyənin kənd təsərrüfatı naziri Nəcməddin Cövhərini qəbul etdi.

Qeyd: Elçibəyin bir illik hakimiyyəti dövründə vəzifədən kənarlaşdırılan 63 “xüsusi əhəmiyyətli” səxsdən 59-u məhkəmə yolu ilə öz vəzifəsinə qaytarılmışdı. Bu, Ali məhkəmənin sədri Tahir Kərimlinin əli ilə baş verirdi.

Qeyd: DİN nəzdində islah işləri idarəsi və daxili qoşun hissələri Ədliyyə Nazirliyinə verildi. Ədliyyə Nazirliyində Məhkəmə qərarlarının icrası baş idarəsi təsis edildi və onun sırası heyəti “ədliyyə polisi” adlandırıldı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

13 yanvar 1993. Prezident Elçibəy siyasi partiyaların nümayəndələri ilə görüşdü.

13 yanvar 1993. Əhməd Cavadın 100 illiyinə həsr olunmuş Azərbaycanın ilk poçt zərfi hazırlandı.

19 yanvar 1993. Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzi- gerbi də Milli Məclisdə qəbul olundu.

19 yanvar 1993. 20 yanvar hadisəsinin il dönümü ilə əlaqədar Azadlıq meydanında keçirilən anım tədbirində prezident Elçibəy çıxış etdi.

22 yanvar 1993. Prezident Elçibəy Misir Ərəb Respublikasının Rusiyadakı səfiri Nəbil Əbdül əl-Orabini qəbul etdi.

23 yanvar 1993. Prezident Elçibəy ATƏM (ATƏT)-in Minsk konfransının sədri Mario Rafaellini qəbul etdi.

1 fevral 1993. Prezident Elçibəy ABŞ səfiri Riçard Maylsı qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

1 fevral 1993 Prezident Elçibəy İsrailin Rusiyadakı səfiri Haym Barlevi qəbul etdi.

2 fevral 1993. Prezident Elçibəy Əslən Güney Azərbaycandan olan bir ziyalı qrupunu qəbul etdi və dedi: “Biz hamımız şimalıyıq və hamımız cənubluyuq. Göyçədən Xəzərə, Dərbaənddən Həmədana uzanan sevgili bir yurdumuz var”.

2 fevral 1993. Prezident Elçibəy İslam inkişaf bankının prezidenti doktor Əhməd Məhəmməd Əlini qəbul etdi.

3 fevral 1993 Prezident Elçibəy Gürcüstan prezidenti Eduard Şevardnadzenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

5 fevral 1993. Prezident Elçibəy Çeçenistan prezidenti Cövhər Dudaşevini qəbul etdi.

12 fevral 1993. Prezident Elçibəy vəliəhd Rəad ibn Zeydin başçılıq etdiyi İordaniya səltənətinin nümayəndə heyətini qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

12 fevral 1993. Prezident Elçibəy Qreq Laflin başda olmaqla ABŞ nümayəndə heyətini qəbul etdi.

16 fevral 1993. Prezident Elçibəy İranın “Motəfəzan və canbazan” fondunun prezidenti Mövsüm Rəfiqdüstü qəbul etdi.

18 fevral 1993. Prezident Elçibəy Fransa səfiri Jan Perrini qəbul etdi.

22 fevral 1993. Prezident Elçibəy Almaniya bundestaqı xarici işlər komissiyasının sədri Hans Şterkerni qəbul etdi.

4 fevral 1993. Prezident Elçibəyin sədrliyi ilə dahi Məhəmməd Fizulinin 500 illiyi üzrə yubiley komitəsinin ilk iclası keçrildi və prezident dedi:

- Fizuli poeziya Tanrısıdır!

Qeyd: Azərbaycan mədəniyyət, incəsənət və mətbuatını inkişaf etdirmək məqsədi ilə Azərbaycan Prezidenti Ə.Elçibəy aşağıda adları çəkilənlərə Prezident fondundan birdəfəlik yardım ayırmışdır:

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

- Azərbaycan Ensiklopediyası- 0,5 milyon rubl.
- Ü. Hacıbəyovun adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri- 3 milyon rubl.
- “Qobustan” toplusu- 0,5 milyon rubl.
- “Ədəbiyyat” qəzeti- 0,5 milyon rubl.
- Azərbaycan Dövlət Milli Dram Teatrı- 4 milyon rubl.
- Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrı-4 milyon rubl.
- Azərbaycan Dövlət Musiqili Komediya Teatrı- 3 milyon rubl.
- Gənc Tamaşaçılar Teatrı- 2 milyon rubl.
- “Yuğ”Dövlət Teatrı- 0,5 milyon rubl.
- Marionet Teatrı- 0,5 milyon rubl.
- Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrı- 0,5 milyon rubl.
- “Türkologiya” jurnalı- 0,5 milyon rubl.
- Bakı Xərecoqrafiya məktəbi- 1 milyon rubl.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

- Respublikada yaşayan milli azlıqların, azsayılı xalqların və etnik qrupların mədəniyyətini inkişaf etdirmək üçün-30 milyon rubl.

“ İqtisadi islahatlar dövründə mədəniyyət və incəsənətə dövlət himayəsi haqqında”Azərbaycan Respublikası prezidenti Ə.Elçibəyin 16 aprel 1993-cü il tarixli sərəncamından:

- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bu ay müddətində:

1. Mədəniyyət, ədəbiyyat və incəsənət sahəsində çalışan yaradıcıların qonararının artırılması və yaradıcılıq ittifaqları xətti ilə mədəniyyət,ədəbiyyat və incəsənət işçilərinə, yazıçılara verilən qonardan gəlir vergisindən başqa digər ödəncələr tutulmaması məsələlərinin nəzərdən keçirib müvafiq qərar qəbul etsin.

2. Yazıçılar birliyinin orqanı olan “Azərbaycan”ədəbi-bədii jurnalının maliyyələşdirilməsinə dövlət yardımı məsələsini həll etsin.

3. Azərkinovideo İstehsalat Birliyinə birdəfəlik maliyyə yardımı göstərilməsi məsələsini həll etsin.

4. Yaradıcılıq ittifaqlarının xətti ilə xarici ölkələrə qastrollara, sərgi açmağa, beynəlxalq festivallara, müsabiqələrdə iştirak etməyə gədən sənət kollektivlərinin və ayrı-ayrı fərdlərin yol xərclərinə dövlət hesabına 50% güzəşt tətbiq olunması məsələsini həll etsin.

5. Müvafiq yaradıcılıq ittifaqlarına və peşəkar yaradıcı işçilərə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada onların yerli icra hakimiyyəti orqanlarından icarəyə götürülmüş sərgi salonları, rəssam, memar və heykəltaraş emalatxanalarına görə ödənilən kommunal, rabitə, enerji xərcləri üzrə güzəştlər nəzərdə tutsun.

6. Tarixi, Milli mədəni obyekt və abidələrin, muzey əhəmiyyətli sənət nümunələrinin qeyri-qanuni yolla alqı-satqısının mənimsənilməsinin, xaricə aparılmasının qarşısını almaq

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

üçün müvafiq tədbirlər hazırlanıb həyata keçirilməsini təmin etsin.

8 fevral 1993. Ağstafa rayonunda Saloğlu məntəqəsində Gürcüstanla Azərbaycan arasında körpü partladıldı.

8-10 fevral 1993. Prezident Elçibəy Gəncəyə səfər etdi. Gəncədə geniş müşavirə keçirdi.

10 fevral 1993. Prezident Elçibəy “ Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fövqaladə səlahiyyətli nümayəndəsinin və onun aparatının fəaliyyətinə xitam verilməsi haqqında” fərman verdi və Surət Hüseynovu vəzifədən kənarlaşdırmaqla əslində Rusiya ilə elan olunmamış müharibəyə girişmiş oldu.

18 fevral 1993. Prezident Elçibəy “ Xocalı faciəsi zamanı həlak olanların ailələrinə maddi yardım göstərilməsi haqqında” sərəncam verdi.

18 fevral 1993. Prezident Elçibəy Konya Səlcuq Universitetinin fəxri professoru adı aldı. Eyni gün Trabzon Qara Dəniz Texniki

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Universiteti də Elçibəyi fəxri doktor seçdi. Bu qərarı rektor Aydın Dumanovlu gətirmişdi.

18 fevral 1993. Prezident Elçibəy Milli Məclisin qapalı iclasına qatıldı. Bu iclasda Rusiya müdafiə naziri Qraçov və Azərbaycan müdafiə naziri Rəhim Qazıyevin telefon danışıqlarının məzmunu açıqlandı. Fakt qarşısında qalan R.Qazıyev istefa verməyə məcbur oldu.

23 fevral 1993. “Azərbaycanlılara qarşı edilmiş vəhşiliklərin açıqlanması və erməni terrorizmi qurbanlarının xatirəsinin əbədləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəyanatı” və “Azərbaycanlılara qarşı edilmiş vəhşiliklərin açıqlanması və erməni terrorizmi qurbanlarının xatirəsinin əbədləşdirilməsi haqqında” prezident fərmanı ciddi tarixi sənədlərdir.

26 fevral 1993. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasında mənzil fondunun özəlləşdirilməsi haqqında” fərman imzaladı.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

27 fevral 1993. Prezident Elçibəy AXC icrayə komitəsinin təşəbbüsü ilə “ Respublika” sarayında müşavirə keçirdi.

Fevral 1993. Türkiyə Azərbaycan neftini Aralıq dənizinə göndərmək üçün Bakı- Ceyhan Neft kəmərinin çəkilişi haqqında saziş imzaladı.

Qazaxıstanda martda bu kəməre qoşulmaq istədiyini bildirdi.

Qeyd: Fevral ayında prezident Elçibəyin sərəncamı ilə Karate Federasiyasına 20.000 \$ yardım ayrılmışdı

5 mart 1993. Prezident Elçibəy Azərbaycan Ali Məhkəməsinin 70 illik yubleyində iştirak etdi.

5 mart 1993. Prezident Elçibəy Yaponiyanın Azərbaycandakı və Rusiyadakı səfiri Edamura Sumionu qəbul etdi

5 mart 1993. Prezident Elçibəy Çinin Azərbaycandakı səfiri Sya Şuyuanı qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

4 mart 1993. Prezident Elçibəy Türkiyənin ekalogiya naziri Doğançan Akyürəyi qəbul etdi.

6-7 mart 1993. Gənc Azərbaycan Partiyasının təşəbbüsü ilə Bakıda Böyük Xalq Qurultayı öz işinə başladı. Burada 19 partiyanın, 17 ictimai-siyasi təşkilatın nümayəndəsi və 300-dək alim və mütəxəssis iştirak edirdi.

9 mart 1993. ABŞ və Rusiyanın 2 dəfə tələbindən sonra, indi də Türkiyənin xarici işlər naziri Hikmət Çətin müharibənin dayandırılması tələbi ilə Bakıya gəlmişdi. Lakin, Prezident Elçibəy qəti şəkildə bildirdi ki, barışıq o zaman mümkün olar ki, Ermənistan ən adi prinsipə əməl etsin- öz qoşunlarını Azərbaycandan çıxarsın və ərazi iddiasından əl çəksin.

10 mart 1993. Prezident Elçibəy ABŞ səfiri Riçard Maylsı qəbul etdi.

10 mart 1993. Prezident Elçibəy Beynəlxalq Yəhudi təşkilatının nümayəndələrini qəbul etdi. Prezidentə Ümumi Yəhudi

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Konqresinin prezidenti Edqar Bronfmanın məktubu təqdim edildi.

10 mart 1993. Prezident Elçibəy Türkiyədən gəlmiş qonaqları- görkəmli alim İhsan Doğramacını, Qazi Universitetinin rektoru Ənvər Həsənoğlunu və dekanı Ərsin Onayı qəbul etdi.

Qeyd: Ədalət Tahirzadə nazir müaviniyə kən prezidentə dərsliklərin hazırlanması ilə bağlı maddi yardım üçün müraciət edir. Prezident Elçibəyin göstərişi ilə Təhsil Nazirliyinə 110 milyon rubl faizsiz kredit ayrılır. Bir ildə 82 dərslik hazırlanır və istifadəyə verilir.

12 mart 1993. Prezident Elçibəy BMT-nin Azərbaycandakı nümayəndəsi Mahmud əl Səidi qəbul edir.

13 mart 1993. Tarixdə ilk dəfə olaraq Prezident Elçibəyin hakimiyyəti dövründə 604 kilometrlik cənub sərhəddimiz Azərbaycan Sərhəd Qoşunlarının nəzarəti altına keçdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

17 mart 1993. Prezident Elçibəy Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri Valter Şoniyanı qəbul etdi.

17 mart 1993. Prezident Elçibəy “Qədim Türk Orxon- Yenisey abidələrinin oxunmasının (dekabr 1893) 100 illiyini təntənəli şəkildə qeyd etmək üçün təşkilat komitəsinin yaradılması haqqında” sərəncam verir.

Qeyd: Prezident Elçibəyin tapşırığı ilə dəyər vergisinin 28%-dən 20 % -ə endirilir. Başqa vergi növlərinin ardıcıl azaldılması üzrə təkliflərin mərhələli gerçəkləşdirilməsi də qərarlaşdırılır.

22 mart 1993. Prezident Elçibəy Avropa Parlamentinin bir qrup üzvünü qəbul edir.

31 mart 1993. Rus batalyonunun iştirakı ilə erməni ordusu Kəlbəcərin 12 kəndini işğal edir.

31 mart 1993. Türkiyə XİN-i bəyanat verərək Ermənistanın təcavüzünü qətiyyətlə pisləyir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

31 mart 1993. 4 nəfər kimliyi qeyri-müəyyən olan şəxs Heydər Əliyevi təbliğ edən “Əlinçə” və “Səs” qəzetinə basqın etdi.

1 aprel 1993. Prezident Elçibəy televiziya ilə çıxış edərək görülən işlərdən, ölkədəki ictimai-siyasi durumdan danışdı və xalqı birliyə səslədi.

1 aprel 1993. Prezident Elçibəyin göstərişi ilə Respublika Prokrorluğunun 90-dan çox işçisi cəbhə bölgəsinə göndərildi.

2 aprel 1993. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasının Kontitutsiyasına əlavə edilməsi haqqında” və “ Fövqaladə Vəziyyət haqqında”, “Azərbaycan Respublikasının qanununa əlavələr edilməsi haqqında” qanunları imzaladı.

2 aprel 1993. Kəlbəcər tam erməni və rus ordusu tərəfindən işğal olundu.

3 aprel 1993. Prezident Elçibəy bir neçə dövlət başçısı və BMT ilə telefon əlaqəsi saxladı. ABŞ dərhal bəyanat verdi və hücumun

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

dayandırılmasını istədi. Türkiyə prezidenti Turqut Özal (qəbri nurla dolsun) ermənilərə ciddi xəbərdarlıq etdi. İslam Konfransı Təşkilatı bu işğalı pislədi.

Qeyd: Kəlbəcər qaçqınlarına 1 milyard rubl yardım edilməsi haqqında Prezident Elçibəy sərəncam verdi.

5 aprel 1993. Prezident Elçibəy İsrailin baş naziri İshaq Rabinlə telefonla danışdı.

5 aprel 1993. Prezident Elçibəy ABŞ səfiri Riçard Maylsı qəbul etdi.

6 aprel 1993. BMT Təhlükəsizlik Şurasını, Prezident Elçibəyin işğalla bağlı müraciətinə baxdı və təhlükəsizliyə qorxu törədən düşmənçilik hərəkətlərini dərhal dayandırmağı və qüvvələri çıxarmağı tələb etdi.

6-7 aprel 1993. Prezident Elçibəy Kəlbəcərin işğalından sonra Fizulinin də işğalının qarşısını almaq üçün cəbhə bölgəsinə - Cəbrayıl, Fizuli, Ağcəbədi və Ağdam rayonlarında oldu.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Qeyd: Prezident Elçibəyin göstərişi ilə 4 aprel Milli Məclisin sədri İ.Qəmbər və dövlət müşaviri Arif Hacıyev də Fizuliyə getmişdilər.

9 aprel 1993. Prezident Elçibəy ABŞ kongresmeni Qreq Laflini, ABŞ Energetika inistitunun prezidenti Devid Stanqı və Maqsud Humanini qəbul etdi.

12 aprel 1993. Prezident Elçibəyin rəhbərliyi ilə hökumətin geniş iclası keçildi. Bu iclasın yekun şurası “Hər şey respublikanın xilasını üçün” oldu.

13 aprel 1993. Prezident Elçibəy Türkiyə prezidenti Turqut Özalı qəbul etdi.

14 aprel 1993. Azərbaycan və Türkiyə prezidentləri Bakı Dövlət Universitetində və Zağulbadakı qaçqın düşərgələrinə birgə getdilər.

17 aprel 1993. Prezident Elçibəy, İslam Konfransı baş katibinin müavini Məhəmməd Mövsünün başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

1 aprel 1993 Respublikada 50, 10 və 1000 manatlıq pul dövriyyəyə buraxıldı.

16 aprel 1993. Prezident Elçibəy Abdulla Allahverdiyevi Azərbaycanın daxili işlər naziri təyin etdi.

17 aprel 1993. Prezident Elçibəy xarici ölkə nəzirlərini əldə etmək üçün M. F. Axundzadə adına dövlət kitabxanasına prezident fondundan 5000 \$ yardım ayırdı.

Qeyd: Ə.Elçibəyin 1 illik hakimiyyəti dövründə ölkədən cəmi 4 musiqçi getmişdi ki, bunlar da qeyri-türklər idi.

18 aprel 1993ə Prezident Elçibəy ATƏM nümayəndə heyətini qəbul etdi.

18 aprel 1993. Türkiyə prezidenti Turqut Özal qəflətən rəhmətə getdi. Bununla da Azərbaycanda çevrilişin yolu açıldı.

Qeyd: Türkiyənin tanınmış naziri Cengiz Candar yazır: Turqut bəy ölümündən 2 gün öncə Bakıdan qayıdarkən uçaqda mənə dedi: “Bu Elçibəy o qədər yaxşı bir insandı ki, əgər

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

o, hakimiyyətdən getsə qorxuram ki, təkcə Azərbaycan deyil, Türkiyənin Orta Asiya ilə bağlantıları da gedə.”(Azərbaycan” N: Turqut bəy ölümündən 2 gün öncə Bakıdan qayıdarkən uçaqda mənə dedi: “Bu Elçibəy o qədər yaxşı bir insandı ki, əgər o, hakimiyyətdən getsə qorxuram ki, təkcə Azərbaycan deyil, Türkiyənin Orta Asiya ilə bağlantıları da gedə.”(Azərbaycan”№ 7-8. 2000)

20 aprel 1993. Prezident Elçibəy Turqut Özalin dəfnində iştirak etmək üçün Ankaraya yola düşdü.

21 aprel 1993. Prezident Elçibəy T.Özalla vidalaşdıqdan sonra ABŞ-ın dövlət katibi Ceyms Beykerlə görüşdü. Daha sonra Elçibəy oteldə Şvardnadzeni, Snequru, Ter-Petrosyanı, general Rəşid Dostumu tək-tək qəbul etdi.

Elə həmin gün Elçibəy ABŞ dövlət katibinin müavini Klifford Uortonu və ABŞ-ın Ankaradakı katibi Riçard Barklini qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Sonra Rusiya baş nazirinin müavini Georgi Xijani və Rusiyanın səfiri Vladimir Kazimirovu qəbul etdi.

Daha sonra Elçibəy Ankaradakı Azərbaycan Kültür Dərnəyinin rəhbərlərini və Millətçi Çalışma Partiyasının başkanı Alparslan Türkeşi qəbul etdi.

22 aprel 1993. Prezident Elçibəy T.Özalı dəfn etmə mərasimində iştirak etmək üçün İstanbula gəldi. Bura da Elçibəy Çeçenistan prezidenti Gövhər Dudayevlə görüşdü.

Dəfn mərasimində yol boyu insanlar “Elçibəy başın sağ olsun” deyərək başsağlığı verirdilər. Türkiyənin baş naziri Süleyman Dəmrəl cənazədən qovulmamaq üçün Elçibəyin yanından ayrılmırdı. Çünki T.Özalı adamları S.Dəmrələ nifrət edirdilər.

22aprel 1993. Prezident Elçibəy İstanbuldan Bakıya qayıtdı.

23 aprel 1993. Prezident Elçibəy Ümumdünya İqtisadi Fondunun prezidenti Klaus

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Şvabrin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi.

24 aprel 1993. Prezident Elçibəy mətbuat konfransı keçirərək Türkiyəyə səfərinin yekunları barədə xalqa məlumat verdi.

26-27 aprel 1993. Prezident Elçibəyin təkidi ilə BMT TŞ-I Kəlbəcərin ermənilər tərəfindən işğalını müzakirə etdi. Pakistandan olan sədr Cəmşid Marker 27 aprel məsləhətləşmələrindən sonar bildirdi ki, TŞ-I Dağlıq Qarabağ ətrafında vəziyyətə dair qətnamə qəbul etmək fikrindədir.

27 aprel 1993. Prezident Elçibəy Milli televiziya şirkətinə gələrək televerlişlərin imkanı ilə tanış oldu. Şirkətin yeni avadanlıqla təchiz edilməsi üçün prezident fondundan xeyli vəsait ayrılmasına göstəriş verdi. H.Əliyev dövründə teleşirkətin rəhbəri olan Babək Hüseynoğlu etiraf etdi ki, Azərbaycan televiziyası məhz Elçibəy sayəsində alınan texnika ilə işləyir.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

27-28 aprel 1993. Prezident Elçibəy Milli Məclisin qapalı iclasında iştirak etdi.

28 aprel 1993. MDB dövlət başçılarının Minskdə keçirilən müşavirəsində Azərbaycan heç bir müşahidəçi qismində də iştirak etmədi. Həmin gün Rusiya prezidentinin xüsusi səfiri Vladimir Kazimirov Bakıya gəldi. MDB-nin birmənalı şəkildə rədd edilməsi Şamaxı və Göyçayda sabitliyin pozulması ilə cavablandırıldı. Şamaxı və Göyçayda AMİP-in iştirak etdiyi piketlər keçrildi.

29 aprel 1993. Prezident Elçibəyin fərmanı ilə P.Hüseynov baş nazir, V.Əhmədov və Ə.Məsimov baş nazirin 1 müavinləri, A.Abbasov və Ə.Məmmədov isə müavinləri təyin edildilər.

30 aprel 1993. BMT TŞ-1 822 sayılı qətnaməni qəbul etdi. Qətnamədə deyilir:

- Atəşin qəti şəkildə dayandırılması, habelə bütün işğal qüvvələrinin Kəlbəcər rayonundan və Azərbaycanın bu yaxınlarda işğal olunmuş digər rayonlarından çıxarılması (Laçın və Şuşa) məqsədiylə bütün hərbi əməliyyat-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

ların və düşmənçilik hərəkətlərinin dərhal dayandırılmasını tələb edir.

Bu qətnamənin qəbulu Azərbaycanın çox böyük qələbəsi idi.

1 may 1993. Prezident Elçibəyin fərmanı ilə Əli Kərimov dövlət katibi təyin edildi.

Mayın ilk günlərində Pakistanın Kareçi şəhərində İslam Konfransı Təşkilatının xarici işlər nazirlərinin XXI konfransı keçirildi. Bu məclisdə Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü ciddi tənqid olundu və 9 bəddən ibarət sənəd qəbul olundu: İKT,

- Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzünü kəskin şəkildə pisləyir.!

6 may 1993. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasında Səhmdar Kommersiya Əmanət Bankının əhalinin əmanətləri üzrə kompensasiyalar verilməsi haqqında” fərman imzaladı.

11 may 1992. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Respublikasında odlu silahların verilməsi, saxlanması və daşınması ilə bağlı məsələlərin tənzimlənməsi haqqında” sərəncam verdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

12 may 1993. Azərbaycan Ali Məhkəməsinin Hərbi Kollegiyası Kəlbəcərin Mərcimək kəndi yaxınlığında əsir götürülmüş 6 rus əsgəri haqqda qərar verdi: 5-nə güllələnmə, 1-nə 15 il həbs! Rusiya prezidenti Boris Yeltsin Ə.Elçibəydən onları Rusiyaya verməsini istəsə də, Ə.Elçibəy bu xahişi rədd etdi. Sonra H.Əliyev onları azad edib özü ilə Moskvaya apardı.

11 may 1993. Milli Bank Azərbaycanda ilk valyuta hərracı keçirdi və 1 dolların məzənnəsi 151 manat 20 qəpik oldu.

13 may 1993. Prezident Elçibəy Sumqayıt şəhərinə gedərək Şəhidlər Xiyabanını ziyarət etdi və zavodları gəzərək vəziyyətlə tanış oldu.

14 may 1993. Prezident Elçibəy ABŞ-ın dövlət katibinin xüsusi nümayəndəsi, ABŞ Dövlət Departamentinin yeni müstəqil dövlətlərlə əlaqələr üzrə müşaviri Stroub Talbottun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul etdi. Talbott, prezident Kintonun məktubunu Elçibəyə təqdim etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

19 may 1993. Prezident Elçibəy Avstraliyanın keçmiş SSRİ respublikaları üzrə səfiri Kakan Oliver Fenton Houku qəbul etdi.

19 may 1993. Azərbaycan DNSŞ ilə AMOKO, BP Statoyl, Penzoyl, Yunokal, Türkiyə Neft Korporasiyası və Mak Dermott şirkətləri arasında qarşılıqlı əməkdaşlığa dair MEMORANDUM imzalandı. “Azəri”, Çıraq və Günəşli neft yataqlarından istifadə olunması məqsədiylə vahid proqram işləyib hazırlamaq üçün müştərək işçi qrup yaradıldı.

24 may 1993. Prezidentin mətbuat xidmətinin rəhbəri Arif Əliyev ənənəvi mətbuat konfransı keçirərək bəyan etdi ki, ermənilərin Kəlbəcəri tərk etmə prosesi 27 mayda başlayıb- 3 iyunda başa çatacaq. 6 iyunda Cenevrədə sülh danışıqları olacaq və onların nəticəsi 15 iyunda Minsk qrupu çərçivəsində sənəd şəklində təsdiqlənəcək. Lakin çevriliş buna mane oldu. (Bu çevrilişdə iştirak edənlər bir gün vətən xaini adını alacaqlar).

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

25 may 1993. Prezident Elçibəy respublika hüquq mühafizə orqanlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə müşavirə keçirdi.

25 may 1993. Prezidentin mətbuat xidməti bəyan etdi ki, rus ordusunun son əsgəri Azərbaycanı tərk etdi!!!

Qeyd: H.Əliyev dövründə parlament sədri işləmiş Rəsul Quliyev yazır: “H.Əliyev isehza ilə tənqid etdiyi Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti dövründə ölkənin bir qəpik də olsun xarici borcu yox idi. Xəzinədə 100 milyon dollardan çox valyuta toplanmışdı, müəssisələrin 60-70%-i işləyirdi, əhalinin orta aylıq əmək haqqı 100 dollardan artıq idi, işsizlik demək olar ki, yox idi.

28 may 1993. Prezident Elçibəy Şəhidlər Xiyabanını ziyarət etdi. Sonra o, xalqa müraciət etdi.

28 may 1993. Bakıda Əli Ağa Şıxlinskiyin büstünün, Şah İsmayıl Xətəinin və Hüseyn Cavidin abidələrinin açılışı oldu.

30 may 1993. Prezident Elçibəy, Harold Elliston başda olmaqla Britaniya parlamentinin nümayəndə heyyyətini qəbul etdi.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

1 iyun 1993. Azərbaycanda ilk dəfə Qurban bayramı dövlət səviyyəsində qeyd eildi. Prezident Elçibəy xalqı bu bayram münasibətiylə təbrik etdi:

- Bu gün siz yeri və göyü yoxdan yarıdan allaha üz tutaraq onun adı ilə qurban kərsirsiniz. Allah qurbanınızı qəbul etsin.

2 iyun 1993. Prezident Elçibəy ABŞ Dövlət Departamentinin yeni müstəqil dövlətlərə yardım üzrə əlaqələr mərkəzinin rəhbəri səfir Tomas Saymonsu, senator Pol Saymonsu, Harri Ridi və Hank Braunu qəbul etdi.

3-4 iyun 1993. Prezident Elçibəyin göstərişi ilə müdafiə naziri Dadaş Rzayev Gəncədəki özbaşnalığa son qoymaq üçün hökumətin bir çox üzvləri ilə birgə Gəncəyə getdi. Lakin bu əməliyyat uğursuz oldu. DİN-in I müavini Qabil Məmmədov, Bakı Bələdiyyə polisinin rəisi Mehdi Mehdiyev, MTN-nin İmüavini Sülhəddin Əkbər Kənd Təsərrüfatı naziri Tofiq Hüseynov (Qara Tofiq), DİN-nin idarə rəisi Nizami Musayev, Gəncə polis idarəsinin rəisi Hacıağa Həsənov, MTN Gəncə şöbəsinin

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

rəisi Rəfail Mirzəyev, MTN idarə rəisinin müavini Malik Abbasov, Respublika prokroru İxtiyar Şirinov girov götürüldülər. Daxili qoşunların komandanı Fəhmin Hacıyev qaçıb canını zorla qurtardı. Məmməd Zeynalov döyüşdə yaralandı. Prezident qvardiyasının komandanı Tahir Məmmədov öldürüldü.

5 iyun 1993. Gəncədə mitinq keçirildi. AMİP fəalı Şadman Hüseynov mitinqin aparıcılarındanır. Mitinqin qətnaməsindəki tələblər belə sıralanır:

- Azərbaycan Respublikasında çörək pulsuz olmalıdır.
- Azərbaycan Respublikası MDB-yə daxil olmalıdır.
- Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sesiyası çağrılmalı və H.Əliyev Ali Sove-tin sədri seçilməlidir.

6 iyun 1993. Prezident Elçibəy İmam Mustafayevin rəhbərliyi ilə bir qrup “ağsaq-qalı” Gəncəyə göndərdi. Ancaq bu “ağsaq-

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

qallar” da xalqı mövcud hakimiyyətə qarşı ita-ətsizliyə şağırtdılar.

7 iyun 1993. Prezident Elçibəyin sədrliyi ilə hökumətin iclası keçrildi. Elə bu iclasdan sora P.Hüseynov istefa verdi.

7 iyun 1993. Prezident Elçibəyin sərəncamı ilə Səfər Əbiyev müdafiə nazirinin I müavini, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Baş qərərgah rəisi təyin edildi.

9 iyun 1993. Prezident Elçibəyin dəvəti ilə H.Əliyev Naxçıvandan Bakıya gəldi.

10 iyun 1993. Prezident Elçibəyin göstərişi ilə Milli Məclisin üzvü Mətləb Mütəllimovun sədrliyi ilə Gəncədəki qiyamı təhqiq edən deputat komissiyası yaradıldı.

12 iyun 1993. Prezident Elçibəy “Azərbaycan Milli valyutasının respublika ərazisində yeganə ödəniş vasitəsi elan edilməsi haqqında” fərman verdi.

13 iyun 1993. Milli Məclisin rəhbəri İsa Qəmbər vəzifəsindən istefa verdi.

14 iyun 1993. Prezident Elçibəy ABŞ,Almaniya, BMT, İraq, Rusiya, Türkiyə və Çinin

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

diplomatik korpuslarının nümayəndələrini qəbul etdi.

14 iyun 1993. Əlikram Hübətovun 14-dən 15-nə keçən gecə 21:00-da öz silahlı dəstələri ilə Lənkaranda qanuni hakimiyyəti devirdi.

15 iyun 1993. Milli Məclisə H. Əliyev sədr seçildi.

16 iyun 1993. Rəhim Qazıyev, Rəsul Quliyev, Etibar Məmmədov və Şadman Hüseynov Müdafiə nazirliyində toplantı keçirdilər. Müdafiə nazirliyinin bir qrup əməkdaşı bəyanat qəbul etdi ki, biz siyasi məsələlərə qarışmayacağıq!

16 iyun 1993. Prezident aparatında ölkədəki son durumla bağlı mətbuat konfransı keçirildi. Mətbuat konfransında bildirildi ki, ölkədə baş verən qiyam böyük bir planın tərkib hissəsidir.

16 iyun 1993. Prezident Elçibəyin Türkiyə baş nazirinin müşaviri Əli Naci Tuncəri və Türkiyə xarici işlər nazirinin müavini Özdəm Sanberki qəbul etdi. Elə həmin gün Milli

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)

Məclisin sədri H.Əliyev Rusiya səfiri Valter Şoniyanı qəbul etdi.

17 iyun 1993. Prezident Elçibəy Heydər Əliyevi, Rəsul Quliyevi və Etibar Məmmədovu qəbul etdi.

17 iyun 1993. Prezident Elçibəyin fərmanı ilə DİN-in başçısı Abdulla Allahverdiyev və MTN-in rəhbəri Fəxrəddin Təhməzov vəzifələrindən azad edildilər. Onların vəzifələrinin icrası uyğun olaraq Rövşən Cavadova və Namiq Abbasova həvalə edildi.

Başqa bir fərmanla prezident Elçibəy, Vaqif Vəliyevi Gəncə şəhər icra hakimiyyətinin başçısı təyin etdi.

17-dən 18-nə keçən gecə. Saat 12:00–da prezident Elçibəy təyyarə ilə Naxçıvana getdi. Onun yanında Oqtay Məmmədov, Fərəc Quliyev, Ədalət Məmmədov, İlqar Qədirquliyev və sürücü Xəlil Qəniyev vardı. Oradan da Kələkiyə getdilər.

ELÇİBƏY BİR İL (1992-93)
